

weekend

'Experten naar wie geluisterd wordt, dat is uitzonderlijk in België'

INTERVIEW MATHIAS DEWATRIPONT Topeconoom Mathias Dewatripont stoort zich aan de kritiek dat de coronamaatregelen nodeloos te streng zouden blijven. 'Met acht doden per dag gingen we in lockdown. Nu hebben we er zowat tien per dag.'

Hij was nooit de luidste van de klas. Terwijl Erika Vlieghe, Marc Van Ranst en Niel Hens de politici een virologisch geweten schopten, opereerde Mathias Dewatripont (60) in de luwte binnen de GEES, de groep van experts die belast waren met de exitstrategie. Nu de club ontbonden wordt, treedt de econoom eenmalig uit de schaduw. 'Deze crisis was hopelijk *once in a lifetime*', zegt hij. 'Om die van zo nabij mee te mogen betugelen, ja, dat was speciaal. Midden april had ik met enkele collega's al een artikel geschreven in *Nature Medicine* over hoe een exitstrategie eruit kon zien. Met dat visitekaartje in de hand sprak co-auteur Michel Goldman (ULB) premier Sophie Wilmès, die bezig was mensen rond zich te verzamelen. De theorie zou praktijk worden.'

De GEES stopt er nu mee. Een verrassing?
'Niet echt. De GEES was een tijdelijke crisisgroep die moest helpen bij de exit. We hadden gehoopt dat die nu gerealiseerd zou zijn. In mei en juni waren we op de goede weg, maar helaas bleek het vanaf juli moeilijker dan gedacht. We gaan nu naar een langere periode met occasionele opflakeringen. Dan is het goed dat er meer permanente structuren komen. Je kunt niet louter ad hoc blijven beslissen.'

Met de GEES verdwijnt ook veel kritisch intellect. Jullie adviseerden niet wat politiek haalbaar was, wel wat volgens jullie nodig was. Nu de administraties opnieuw

de leiding nemen, dreigt het omgekeerde.
'Wie ben ik om de GEES te bejubelen? (lacht) De Evaluatiecel binnen de Veiligheidsraad (Ceveal, red.) zal nu een nieuwe structuur uitwerken. Daar zitten de administraties gezondheidszorg in, maar ook Sciensano, en er komen externe experts bij. De plannen moeten nog gemaakt worden.'

De besluitvorming zal nu sneller gepolitseerd zijn.

'Ik weet dat niet. Het was Ceveal die in juli de bubbel van vijf voorstelde gedurende vier weken. De politiek heeft dat voorstel volledig overgenomen, terwijl het best streng was en de politiek het moest verdedigen bij de bevolking. We zijn op een punt gekomen dat het voor politici niet makkelijk is om de expertenadviezen te negeren.'

Een eerder advies om de bubbel in te perken, werd wel genegeerd. Met een hoogoplopend conflict tussen Erika Vlieghe en Jan Jambon (N-VA) tot gevolg.

'Dat incident was een beetje de uitzondering op de regel. Jan Jambon heeft zich publiek geëxcuseerd en de premier nam het op voor Vlieghe. Tijdens de volgende Veiligheidsraad werd de bubbel wel verkleind. Maar u hebt gelijk, we zijn in België. Dit is een kabinettenland, geen expertenland. Het was eigenlijk merkwaardig dat zoveel van onze adviezen werden gevolgd.'

Hoezo, merkwaardig?

'Ik weet niet of deze crisis erger zal blijken dan de financiële crisis. De consensus is nog relatief

'Experten naar wie geluisterd wordt? Dat is merkwaardig. Mijn eerdere ervaring bij de Nationale Bank had me geleerd dat Belgische politici graag alleen beleidsmaken. In Zweden stelt een onafhankelijke commissie een ontwerpbegroting op. De regering hoeft die niet te volgen, maar dan moet ze wel uitleggen waarom. *Comply or explain*. België kent dat niet. Maar met de adviezen van de GEES ging het nu wel zo.'

En nu terug naar af?

'Dat denk ik niet. De erkenning van expertise zal blijven. Ook de noodzaak van transparante adviezen, wat wij vanuit de GEES sterk bepleit hebben. U ziet, we worden nog een Scandinavisch land.' (lacht)

Ondertussen groeit de kritiek op de maatregelen. Ze zouden te streng zijn, iets waar met name Franstalige virologen op wijzen.

'Ik ben het daar niet mee eens. We zijn de nummer vijf in Europa wat betreft besmettingen per capita. We hebben vijf keer meer besmettingen dan Italië! In maart gingen we met acht covid-19-doden per dag in lockdown, nu hebben we elke dag zowat tien doden. Griekenland, een land met ongeveer evenveel inwoners, telt minder dan 250 doden in totaal. Als het zo doorgaat, hebben wij er evenveel in minder dan een maand. We vergelijken te veel met de periode maart-april. Een internationale vergelijking vind ik beter. En dan komen we er niet goed uit.'

Ook in het verkeer vallen elke dag doden, zegt minister David Clarinval (MR). Maar we verlammen er de samenleving niet voor. Tegen welke prijs willen we de tellers op nul krijgen?

'We kunnen niet voor een nulrisico gaan. Die maatregelen zouden te zwaar wegen, mentaal en sociaal. We hebben al de meest

drastische maatregelen genomen sinds de Tweede Wereldoorlog. In een democratie zie je altijd een slingerbeweging. Zodra de besmettingen stijgen, is er grote druk om te verstrengen, zodra er een daling is, worden de maatregelen al snel te streng bevonden. Er is altijd overreactie, zoals op de beurs.'

'We vergelijken te veel met de periode maart-april. Een internationale vergelijking vind ik beter. En dan komen we er niet goed uit'

Wat moet het doel dan zijn? Hoe laag willen we de cijfers krijgen?

'Met die vraag zit ik. Wat moet onze ambitie zijn? Op ons laagste punt hadden we tachtig besmettingen op een dag. Dat was niet zo laag. Nieuw-Zeeland kende honderd dagen zonder besmettingen. Nu zijn er enkele tientallen en gaat Wellington in lockdown.'

Overdreven?

'Ja, maar hier zien we toch andere cijfers. We hebben zeven keer meer besmettingen per capita en we zijn aan het versoepelen. Ik sta aan de kant van hen die pleiten voor voorzichtigheid. Er zijn veel zaken die we nog niet goed begrijpen.'

Kun je tegen de achtergrond van veranderende cijfers wel komen tot een evenwichtig risicobeheer voor langere tijd?
'Dat wordt de uitdaging. Anders dreigt lockdownvermoeidheid. Wanneer de men-

advertentie

Vlaanderen vraagt steun aan Europa om

DS Nieuws te downloaden

DS Nieuws, betrouwbaar live nieuws binnen handbereik.

Download de app via standaard.be/nieuwsapp

optimistisch, al zijn economen slecht in voorspellingen.' © Bart Dewaele

sen foert beginnen te zeggen, zijn we pas echt ver van huis. We kunnen mensen niet tot het eind van het jaar opsluiten in hun bubbel van vijf. Maar nu moeten de scholen alle prioriteit krijgen. Het weer is nog aan onze kant. Je kunt makkelijk mensen ontmoeten met voldoende afstand en in de buitenlucht. Straks worden de omstandigheden minder gunstig.'

Ondertussen loopt de economische factuur op.

'Economen zijn redelijk unaniem: *not the lockdown kills the economy, the virus does*. Er wordt een wat foute tegenstelling gemaakt tussen het virus aanpakken of de economie laten draaien. Het grote verschil met het verkeer is dat dit virus, hoewel 90 procent van de coronadoden ouder is dan 65, de bredere bevolking angst inboezemt. Er is geen vaccin, er is geen geneesmiddel, het risico is onvoorspelbaarder. Ook dat weegt op de economie. Er wordt dan vaak naar Zweden verwezen. Zweden had een mildere lockdown dan Denemarken, Finland en Noorwegen, maar had wel bijna vijf keer meer doden dan al die andere landen samen. En de Zweedse economie staat er niet veel beter voor.'

Maar vergelijk België met Nederland. Hun economie krimpt met 5 procent, de onze met 9 procent. Zijn we niet te fors in de remmen gegaan?

'Ze hadden toch wel minder besmettingshaarden dan wij. Italië en België hadden meer pech. Italië kende veel Chinese werknemers, wij hadden veel mensen die gingen skiën in Italië. Maar vergis je niet, Nederland scoort ook slecht op het vlak van oversterfte. En in 2021 zullen wij een sterker herstel hebben, waardoor we alles samen dezelfde uitkomst zullen hebben.'

Dus niets aan de hand?

'Nee, dat zeg ik niet. Deze crisis is zeker problematisch. De ongelijkheid zal groter worden. Vooral de betere jobs konden teverwerken en kenden geen of weinig loonverlies. Maar ik weet niet of deze crisis bijvoorbeeld erger zal blijken dan de financiële en de daaropvolgende schulden crisis. Dat was een totale ramp. Zal het nu zo erg zijn? De consensus is nog relatief optimistisch, al zijn economen slecht in voorspellingen. (lacht) Sommige sectoren dreigen voor de bijl te gaan, denk aan luchthavens of hotels. Andere zullen zichzelf opnieuw moeten uitvinden, zoals de evenementen- en cultuursector.'

Als dit blijft duren, moeten werknemers uit de cultuursector dan elders aan de bak?

'Dan moeten ze op zoek naar een ander verdienmodel. In de jaren 70 waren concerten kostelijk en verdienden ze aan platen. Nu is dat omgekeerd. Creativiteit is nodig in de zoektocht naar een goed verdienmodel. Kijk naar de filmsector. De huidige crisis is niet goed voor bioscopen, maar wel voor Netflix.'

Dus laat de markt haar werk doen? Een boude stelling voor iemand met een PS-etiket.

'Kijk naar de coronacrisis in de VS en je moet toegeven dat de sociaaldemocratie beter werkt dan het "echte" kapitalisme. Er moet een goed evenwicht zijn tussen de markt en de staat. Het beste relanceplan dat de overheid kan uitrollen, is de betuiging van het virus. De tijdelijke maatregelen, zoals technische werkloosheid, kunnen we niet te lang blijven volhouden.'

Er is ook geen geld voor een ander relanceplan, waarschuwt gouverneur Pierre Wunsch van de Nationale Bank.

'Het klopt dat de tekorten en de schulden groter worden, maar we hebben het grote geluk dat de rentevoeten laag lijken te blijven. Dat wil zeggen dat een schuldgraad van 120 procent minder zwaar om dragen is dan 25 jaar geleden. Het is dus vooral de ECB die bepaalt hoe groot onze marge is. Een relancebeleid enkel in België heeft trouwens niet veel zin. Dat Duitsland meer wil gaan uitgeven, is voor ons cruciaal. En ook de Europese Green Deal wordt belangrijk. België kan daarbij zijn deel doen.'

'Ik pleit voor een tijdelijke solidariteitsbelasting. Mensen zoals ik hebben de voorbije maanden hun loon behouden, zelfs kunnen sparen. Het is niet meer dan fair dat de meer gefortuneerden nu een inspanning doen'

Hoe?

'Dit is hét moment om groene investeringen te doen. Isoler gebouwen op massale schaal. Het kan mensen met een kleiner inkomen aan een job helpen. Ze zullen het geld niet oppotten, maar uitgeven. Hoe dat te financieren? Ik ben lid van de PS, dus ik pleit voor een tijdelijke solidariteitsbelasting. Mensen zoals ik hebben de voorbije maanden hun loon behouden, zelfs kunnen sparen. Het is niet meer dan fair dat de meer gefortuneerden nu een inspanning doen.'

Wie is Mathias Dewatripont?

- Mathias Dewatripont behoort tot de 7 procent invloedrijkste economen wereldwijd. Hij doctorerde aan Harvard en gaf lang les aan het prestigieuze Massachusetts Institute of Technology (MIT).
- Op zijn 39ste won hij de prestigieuze Francqui-prijs.
- Hij werd vicegouverneur van de Nationale Bank en bestierde als expert mee de bankencrisis na 2008. Persoonlijke redenen dwongen hem enkele jaren geleden om het rustiger aan te doen.
- Vandaag is Dewatripont codirecteur van het Institute for Interdisciplinary Innovation in Healthcare (I3h) en doceert hij in Solvay Brussels aan de ULB, waar hij lid is van Ecares. Hij beweegt zich op het snijpunt tussen gezondheid en economie.

Had u liever als gouverneur van de Nationale Bank deze crisis in de ogen gekeken?

'Nee, ik heb in 2017 beslist om niet bij de bank te blijven en terug te keren naar de ULB, wegens persoonlijke redenen. Ik ben in 2015 als vicegouverneur vervangen door Pierre omdat hij een MR-signatuur heeft en ik een PS-signatuur.'

Vindt u dat normaal? Het is een voorbeeld van de Belgische manier van werken. Dat is toch zuur?

'Wat goed was aan die beslissing, was dat ze niets te maken had met de kwaliteit van mijn werk. Maar wat slecht was aan die beslissing, was dat ze niets te maken had met de kwaliteit van mijn werk. (lacht) Bon, we moeten niet flauw doen. Ik was eerst gepromoveerd omdat ik lid van de PS ben. Dat is het politieke spel, dat moet je begrijpen als je zo'n job aanvaardt.'

Was uw aanstelling door Sophie Wilmès in de GEES een vorm van eerherstel?

'Ik ga ervan uit dat dat echt wel door de kwaliteit van mijn werk was. Maar ja, ik was bevoorrecht om de twee grote crisissen van het moment, de economische en de sanitaire, mee aan te pakken.'

Er is nog een derde crisis, natuurlijk.

'Aha?'

De politieke, misschien nog de meest destructieve.

'Ik ben geen politicoloog, wat kan ik zeggen? Ik hoop dat er een stabiele regering komt. Ik houd van dit land en zijn devies, eendracht maakt macht. Zelfs al was dat met negen ministers van Volksgezondheid niet altijd evident. Maar bon, dat was de Franstaligen hun fout. Federaal en Vlaams was er telkens maar één minister.'

Geeft u de PS ook advies? Hebt u het oor van Paul Magnette?

'Niet officieel, maar we praten nu en dan. Hij is wel een politicoloog, hè. Ik heb nog met hem samengewerkt aan de ULB. Een sterk intellectueel. Hij werd destijds als Waals minister-president hard aangepakt vanwege zijn verzet tegen het Ceta-akkoord. Achteraf moest iedereen hem gelijk geven. Hij is ook een goed burgemeester in Charleroi.'

Maar een regering maken ...

'Nog even geduld. We kunnen creatief zijn. Iedereen gaat akkoord dat de structuur van ons land eenvoudiger moet. Maar hoe? Zelfs in de PS zijn er verschillen: sommigen kijken meer naar Wallonië en sommigen naar België. Maar het heeft geen zin om te zeggen dat alles op federaal vlak slecht loopt, of alles op regionaal vlak. Waar nodig decentraliseren en waar nodig herfederaliseren. U ziet, ik klink bijna als een Open VLD'er.' (lacht)

Jan-Frederik Abbeloos, Dries De Smet